

FORORD

Musikterapiklinikken – Center for Behandling og Forskning, som er en integreret institution mellem Aalborg Universitet og Aalborg Psykiatriske Sygehus, udgiver hermed sit sjette årsskrift om musikterapi i psykiatrien. Bidragsydere er dels klinikens medarbejdere, dels medlemmer af det faglige netværk Musikterapeuter i psykiatrien i DK (MIP). Hovedparten af artiklerne i dette årsskrift har været underlagt eksternt peer review, ligesom artiklerne i Årsskrift 5. Artikler der ikke har været underlagt eksternt review bringes under overskriften `Refleksioner fra praksis`.

Årsskriftet her markerer sig ved at være det sidste der udkommer i bogform. De kommende årsskrifter forventes at udkomme i elektronisk form. Samtidig vil de første fem årsskrifter blive gjort tilgængelige elektronisk på www.musikterapiklinikken.rn.dk. Her kan man allerede nu downloade den brochure, der blev udgivet i anledning af Musikterapiklinikkens 15 års jubilæum i 2008. Brochuren er en rapport over afsluttet og igangværende forskning i årene 2004-08, incl. En publikationsoversigt, og den vidner om en stabil og lodig forskningsindsats.

Siden sidste årsskrift har såvel musikterapiklinikken som mange medlemmer af MIP netværket stået over for trusler om besparelser, og nogle stillinger er desværre med blevet sparet væk under de voldsomme nedskæringer, psykiatrien generelt har været underlagt. Det har forårsaget massive støttetilkendegivelser til MIP - fra kolleger, pårørende, patientforeninger og andre, hvilket i nogle tilfælde har kunnet påvirke lokalpolitikkerne positivt – i andre tilfælde har spareindgrebene været for gennemgribende (massefyringer) til at noget eller nogen kunne påvirkes. På trods af disse forhold har ti MIP medlemmer stillet op til at holde

foredrag to gange, nemlig på temadage i forbindelse med Psykiatrifondens informationsuge i København, i hhv. april 2010 og 2011. I 2011 bliver der desuden en musikterapidag i Psykiatrifondens informationsuge i september i Aalborg.

Besparelserne har heldigvis heller ikke forhindret, at MIP-medlemmerne stadig skriver artikler og således også her har kunnet bidrage til endnu et årsskrift. Det er tydeligt i foredragssammenhænge, at interessen for musikterapiens muligheder i psykiatrien er voksende, og det er redaktionens håb, at flere ressourcer snart må blive tildelt dette vigtige område indenfor sundhedssektoren.

På Musikterapiklinikken er der nu fire medarbejdere, og flere forskningsprojekter er i gang. Det drejer sig dels om et effektforskningsprojekt vedrørende musikterapiens virkning i forhold til patienter med personlighedsforstyrrelse, dels et projekt vedrørende anvendelse af lydpudder og specielle musikprogrammer til patienter i skærmning. Desuden er en undersøgelse vedrørende receptiv gruppemusikterapi med patienter fra almenpsykiatrien med en GAF score på over 50 under afrapportering. Endelig har Musikterapiklinikken været involveret i afholdelsen af en toårig supervisoruddannelse for musikterapeuter, psykologer og psykiatere – en supervisoruddannelse der er kendetegnet ved, at den både opfylder Dansk psykologforenings og Dansk psykiatrisk selskabs krav til supervisoruddannelse, samtidig med at den er suppleret med træning i at anvende kreative medier i supervisionsprocessen. Alle disse projekter er omtalt i årsskriftet her.

Inge Nygaard Pedersen skriver med udgangspunkt i erfaringer fra den overfor nævnte supervisoruddannelse om brugen af kreative medier i supervisionsprocessen. Med fokus på brugen af musik og andre kreative

medier til at håndtere og bearbejde mod-overføringsoplevelser præsenteres konkrete eksempler, og der opstilles en teoretisk forståelsesramme.

Niels Hannibal gør sammen med kolleger fra en dagbehandlingsafdeling på Aalborg Psykiatriske Sygehus status over 7 års gruppemusikterapiforløb med patienter med personlighedsforstyrrelser. Over 100 patienter har fra 2003-2010 deltaget i gruppemusikterapi som en del af et større dagbehandlings-tilbud. Artiklen har fokus på deltagernes fremmøde og evaluering af musikterapien.

Lars Ole Bonde rapporterer fra et treårigt projekt med receptiv gruppemusikterapi til ambulante og relativt velfungerende psykiatriske patienter. Metoden kaldes "musiklytning og indre billeder" (GrpMI), og den inkluderer samtale, afspænding, uguidet musiklytning til klassisk musik og tegning. I denne delrapport fokuseres der på assessment-aspektet: brugen af musiklytning til vurdering af deltagernes egnethed og parathed.

Karin Schou m.fl. beskriver et pilotprojekt, hvor indlagte patienter i skærmning fik tilbudt individuel musiklytning via lyttepude til angstdæmpning og afspænding. Udvælgelsen af musikprogrammer, den konkrete procedure og de deltagende patienters evaluering gennemgås.

Åse Hyldgaard og Hanne Mette Ridder tager udgangspunkt i et etisk dilemma i demensbehandlingen. De diskuterer nemlig, om musikterapi kan medvirke til at forebygge magtanvendelse i plejen af demensramte og dermed også til at forbedre plejepersonalets arbejdsmiljø. I artiklen beskrives en case, et pilotprojekt med anvendelse af et nyt kvantitativt måleinstrument, samt en protokol til nærmere udforskning af feltet.

Under overskriften "Refleksioner fra praksis" skriver MIP-medlemmer om det musikterapeutiske arbejde i såvel hospitals- som

social- og gerontopsykiatri. Helle Lund og Charlotte Fønsbo har kortlagt de mange forskellige måder, musiklyttegrupper (kan) anvendes på med forskellige målgrupper i psykiatrien. Med bidrag fra mange MIP-medlemmer beskriver de systematisk de forskellige elementer, der kan indgå i terapeutisk musiklytning i grupper.

Susanne Brødsgaard Hansen rapporterer fra et pilotprojekt på et demensplejehjem, hvor hun med to deltagere undersøgte, om musikreminiscens kunne dæmpe agiteret adfærd. Agiteret adfærd er et almindeligt problem i dementes liv, og gennem to grundige cases begrundes og beskrives det, hvordan musikreminiscens kan være en vej til at regulere adfærden blidt og personligt.

Det lykkedes Bent Jensen at afværge en fyring gennem fremlæggelse af endokumentationsrapport over det musikterapeutiske arbejde med 53 brugere i lokalpsykiatrien. Politikerne i Århus tog fyringen af bordet, og Bent har til årsskriftet udvalgt de vigtigste dele af den slagkraftige rapport.

Henrik Rydahl har med udgangspunkt i en ny bog om samfundsmusikterapi skrevet et essay om sit mangeårige arbejde i socialpsykiatrien i Århus. Med "Syng og spil"-initiativet på Aktivitetscenter Kragelund og Teater Billespor som eksempler beskrives dansk samfundsmusikterapi i en historisk og uddannelsesmæssig kontekst.

Årsskriftet afsluttes med en gennemgang af vigtig forskning, en anmeldelse, og en oversigt over Årsskrifterne 1-5.

Vi vil gerne takke følgende fagkolleger for deres bidrag til peer review-processen: prof. Claus Haugaard Jacobsen, lektor Søren Willert, prof. Hanne Vibeke Mortensen, prof. Even Ruud og førsteamanuensis Gro Trondalen. - God læselyst til alle!

Inge Nygaard Pedersen og Lars Ole Bonde, maj 2011